

Vem är det som fattar besluten

Katarina Sundberg 2023-03-13

AVFALL SVERIGE

Olika beslutprocesser

EU
KOM, Rådet, EP
direktiv, förordningar,
handlingsplaner,
strategier

Regeringen
propositioner till
riksdagen,
förordningar,
strategier,
handlingsplaner

Riksdagen
lagar, budget,
utskottsinitiativ

**Statliga
myndigheter**
föreskrifter, riktlinjer,
utredningar

**Offentliga
utredningar**
direktiv, SOU, Ds

Kommuner
föreskrifter, budget och
avgifter,
inriktningsmål,
strategier,
handlingsplaner

EU:s beslutsprocess

Beslut om EU:s politik fattas oftast genom det ordinarie lagstiftningsförfarandet vilket innebär att de tre största EU-institutionerna:

- Europaparlamentet (företräder EU-medborgarna)
- Ministerrådet (företräder medlemsländerna genom deras regeringar)
- EU-kommissionen (företräder EU:s allmänna intressen enligt fördragen)

enas om ett lagförslag.

Kommissionen

- Kommissionen föreslår nya lagar
- Innan kommissionen föreslår nya lagar:
 - utvärderas de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna.
 - inhämtas synpunkter från icke-statliga organisationer, nationella myndigheter, näringslivet och olika expertgrupper. Även privatpersoner, företag och organisationer kan lämna synpunkter genom offentliga samråd på kommissionens webbplats
 - görs en konsekvensbedömning som beskriver för- och nackdelarna med olika politiska alternativ.

Bild: Eurac Research

Europaparlamentet

- Europaparlamentet har 705 ledamöter. Mandatperioden är fem år.
- Ledamöterna väljs genom allmänna direkta val i medlemsstaterna.
- Antalet platser fördelas baserat på varje lands befolkningsstorlek.
- Europaparlamentets ledamöter går samman i politiska grupper – oavsett medborgarskap. Det finns 7 politiska grupper parlamentet.
- För att förbereda beslut är ledamöterna uppdelade i utskott, Varje utskott har hand om ett specialområde. Det finns 20 utskott och deras politiska sammansättning återspeglar sammansättningen i kammaren.

Foto: Adobe Stock

Hur är beslutsgången i Europaparlamentet

- En ledamot i relevant parlamentsutskott (rapportör) utarbetar textförslag till ändringar av Kommissionens förslag till lagtext.
- Utskottet antar betänkande efter att eventuellt ha gjort ytterligare ändringar i texten.
- När texten är beslutad i utskottet går den till kammaren för att antas i plenum. När kammaren fattat beslut har parlamentet fastställt sin ståndpunkt.

Foto: Sebastien Pirlet

Ministerrådet

- Det heter Europeiska unionens råd men kallas för ministerrådet eller rådet. I ministerrådet deltar ministrar från EU-ländernas regeringar.
- Ministerrådet förhandlar och fattar beslut om EU-kommissionens förslag. Man möts i tio olika grupperingar beroende på vilken fråga som ska diskuteras.
- Innan ministrarna förhandlar med de andra EU-länderna stämmer regeringarna av landets position med sitt parlament.
- För varje rådskonstellation finns arbetsgrupper som förhandlar ärendena inför ministerråden. I dessa grupper deltar dels experter från respektive lands representation i Bryssel, dels experter från medlemsstaternas regeringskanslier.

Lagen antas

- När parlamentet och rådet gått igenom Kommissionens förslag och de har enats om ett gemensamt förslag kan förslaget antas som lag.
- I rättsakterna som publiceras i EU:s officiella tidning framgår det när de träder i kraft. Det är ofta den tjugonde dagen efter publicering i <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=sv>

Svensk utgåva	Meddelanden och upplysningar
Informationsnummer	Innehållsförteckning
	I Meddelanden

	II Förberedande rättsakter
	Regionkommittén

Olika typer av rättsakter

Tre typer av rättsakter är bindande för medlemsländerna

- förordningar
- direktiv
- Beslut

Två typer av rättsakter är inte bindande

- rekommendationer
- yttranden

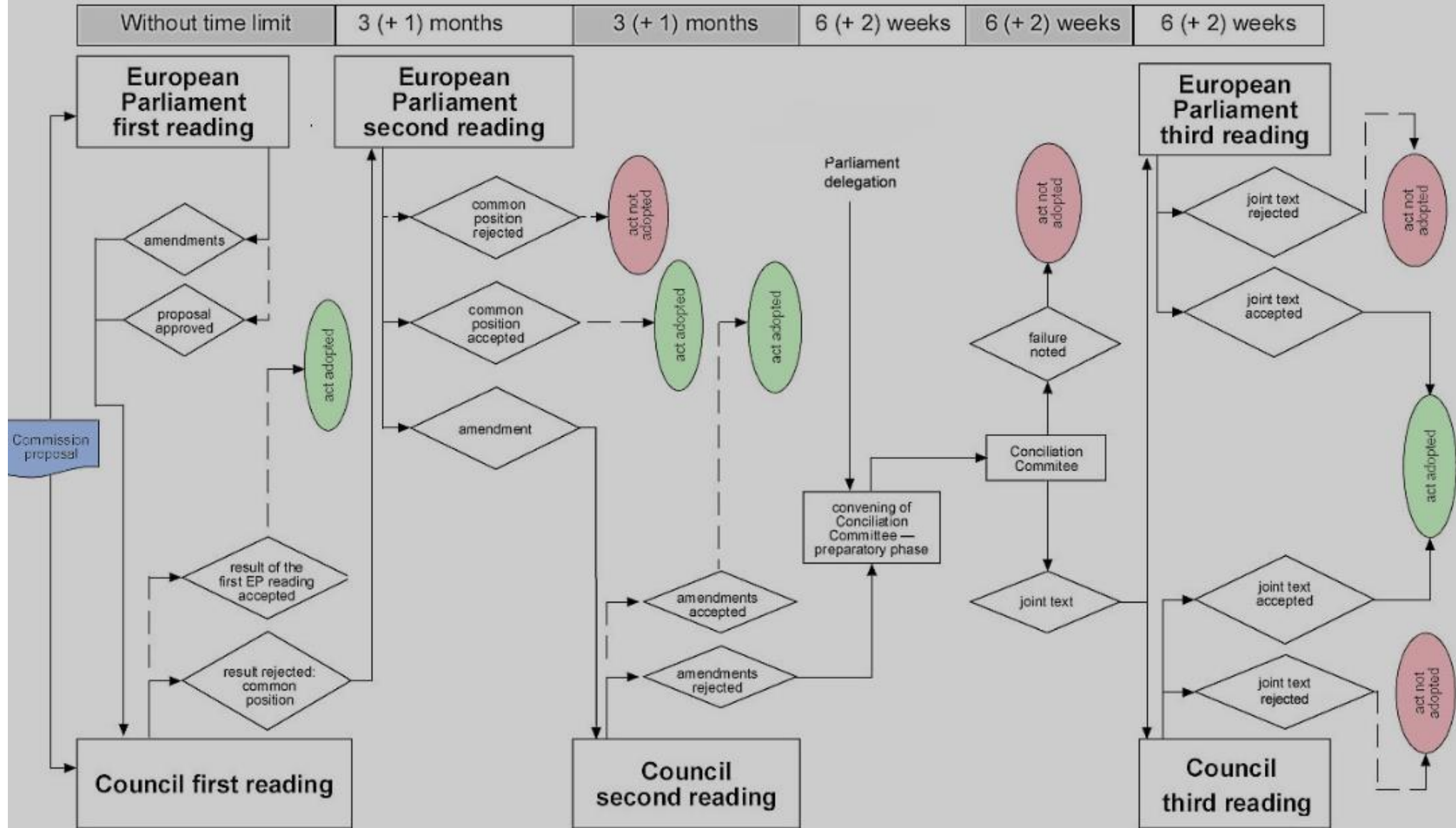
En rättsakt som inte är bindande behöver inte följas av medlemsländerna med den kan ändå få följder. Ett exempel är att EU-domstolen använder den som stöd vid tolkning av EU-rätten.

De olika rättsakternas effekt

- En **förordning** är en EU-lag som gäller på exakt samma sätt i alla EU-länder. Den börjar gälla direkt när den har trätt i kraft.
- Ett **direktiv** är en lag som sätter upp ett mål som ska uppnås, ett slags ramlagstiftning. Medlemsländerna avgör sedan själva vilka åtgärder som ska vidtas för att målet ska uppnås. Medlemsländerna har ofta två år på sig att genomföra ett direktiv.
- **Beslut** riktar sig ofta speciellt till en eller flera personer, företag eller organisationer och används ofta för administrativa syften. De är bindande för den de riktar sig till.
- I en **rekommendation** föreslår en EU-institution förändringar för en annan institution eller för medlemsländerna. Ministerrådet ger till exempel EU-länderna rekommendationer som gäller ländernas ekonomiska politik. I ett **yttrande** kan EU-institutionerna uttala sig om en aktuell situation eller ärende.

Co-decision procedure — Schema

Beslutsprocessens gång

Att påverka i beslutsprocesser

Påverkan sker genom

- möten,
- uppvaktningar,
- samarbeten (gärna oväntade) med andra intressenter,
- debattartiklar,
- kampanjer,
- utredningar, och
- formella remisser.

Mandatperioden

- Val i september
- Nya riksdagen samlas senast femton dagar efter valresultatet.
- Budgetproposition senast den 15 november.

Genomförande av regeringens politik

- Utredningar (SOU, Ds, interna)
- Uppdrag till myndigheter

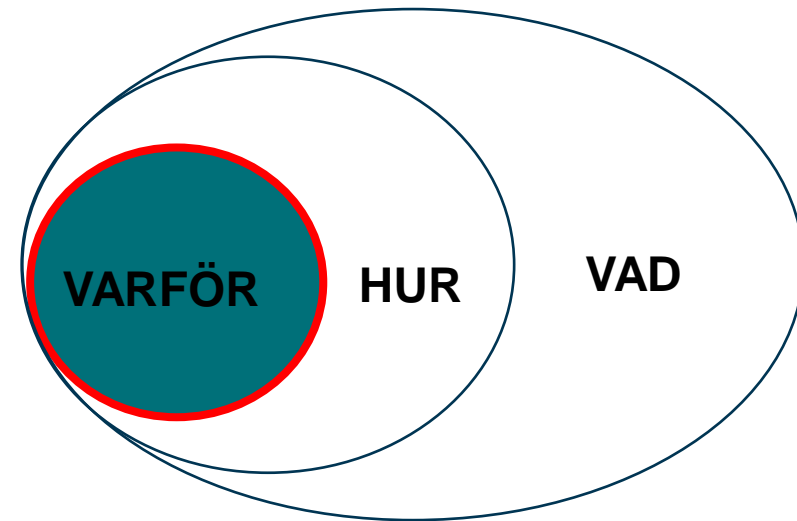
- I princip stopp för nya propositioner i mars
- Inga stora budgetändrade förslag
- Valrörelsen inleds på våren

Hur kan vi nå resultat

Tala inte om vad som är dåligt – tala om hur det kan blir bättre.

- Verklighetsbeskrivningen.
- Allmänintresse.
- Flytta in i framtiden.
- Berättelse.

Avfall Sveriges medlemmars roll i påverkansarbete

- Örat mot marken vad gäller frågor som behöver lösning på nationell nivå.
- Vilka lösningar och konkreta förslag finns – vad vill vi uppnå, vilket beslut vill vi ska fattas och varför.
- På vilket sätt kan våra förslag bidra till att lösa frågor på den politiska dagordningen.

AVFALL SVERIGE

TACK!

katarina.sundberg@avfallsverige.se